

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/76/76/98

SPOŁECZNA OCENA SPRAWY PUŁKOWNIKA KUKLIŃSKIEGO PO JEGO WIZYCIE W POLSCE

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, CZERWIEC '98

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- ◆ Wizyta pułkownika Kuklińskiego, a także komentarze i programy jej dotyczące prezentowane w mediach przyczyniły się do popularyzacji jego osoby. Tylko co czternasty ankietowany nie słyszał o sprawie pułkownika Kuklińskiego (7%), natomiast zdecydowana większość słyszała o niej (93%).
- ◆ Oceny sprawy pułkownika Kuklińskiego są w polskim społeczeństwie nadal podzielone. Wbrew przypuszczalnym intencjom organizatorów wizyty, po pobycie Ryszarda Kuklińskiego w kraju odnotowaliśmy większy przyrost opinii mu nieprzychylnych niż życzliwych. W październiku '97 nieco więcej ankietowanych uznawało pułkownika za bohatera niż za zdrajcę, natomiast w maju br. proporcje się odwróciły.

Tabela w procentach

Czy uważa Pan(i) pułkownika Kuklińskiego za bohatera czy za zdrajcę?	Wskazania ogółu respondentów według terminów badań		
	X '92	X '97	V '98
Uważam go za bohatera	12	27	30
Uważam go za zdrajcę	24	24	34
Trudno powiedzieć	23	27	28
Nie słyszałem(a) o tej sprawie	41	22	7

- ◆ Sposób interpretacji sprawy pułkownika Kuklińskiego zależy przede wszystkim od wieku ankietowanych. Za bohatera stosunkowo najbardziej jednoznacznie uznają go najmłodszy - osoby do 24 roku życia (39% wskazań, że jest bohaterem, 29% - że zdrajcą), a także najstarsi respondenci (odpowiednio 33% i 30%). Najbardziej nieprzychylni są mu natomiast osoby w wieku od 35 do 54 lat, w tym szczególnie od 45 do 54 lat (odpowiednio 26% i 40%). Interesujące jest to, że ludzie młodzi bardziej jednoznacznie postrzegają jego działanie jako patriotyczne i bohaterskie niż niegdysiejsi członkowie wielkiej „Solidarności” z roku 1981, niezależnie od wieku. Oznacza to, że nawet dla osób, które z powodów politycznych potencjalnie życzliwie powinny się do niego odnosić, pamięć tamtej epoki jest raczej źródłem wątpliwości, niż sprzyja opiniom pozytywnym. Ludzie młodzi patrzący na całą sprawę jak na wydarzenie historyczne łatwiej mogą sobie pozwolić na jednoznacznie pozytywną opinię w tej kwestii.

Na przełomie kwietnia i maja po raz pierwszy od czasu swojej ucieczki tuż przed stanem wojennym odwiedził Polskę pułkownik Ryszard Kukliński. Wizyta miała bardzo uroczystą oprawę, pułkownik odbył podróż do kilku polskich miast, spotykał się z politykami i znanymi osobistościami. Wizyta wzbudziła w mediach rozmaite komentarze, była przedmiotem dyskusji historycznych na temat PRL, wolności, interesu narodowego i indywidualnych postaw wobec ówczesnej sytuacji geopolitycznej, a także racjonalności indywidualnych wyborów w tym okresie. Pułkownik podczas pobytu w kraju kilkakrotnie krytycznie odniósł się do obecnej sytuacji w armii.

Wizyta Ryszarda Kuklińskiego, a także komentarze i programy jej dotyczące prezentowane w mediach przyczyniły się do popularyzacji jego osoby¹. Tylko co czternasty ankietowany nie słyszał o sprawie pułkownika Kuklińskiego, natomiast zdecydowana większość Polaków słyszała o niej.

Tabela 1

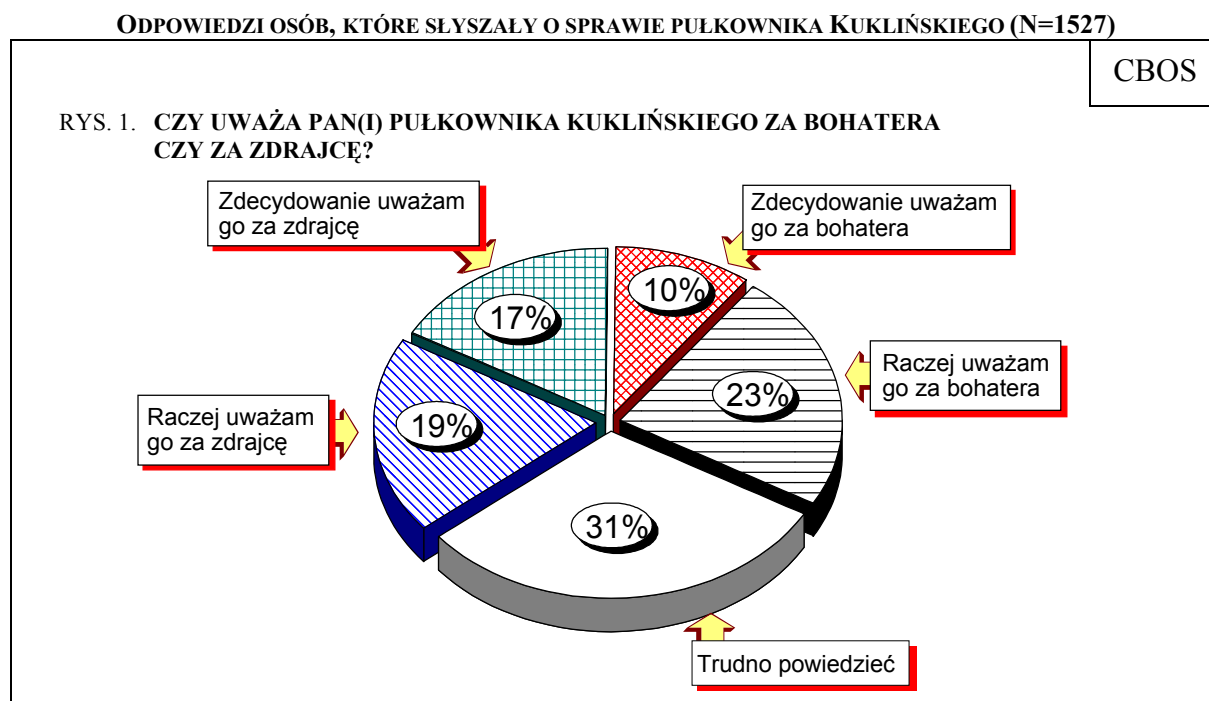
w procentach

Czy słyszał(a) Pan(i) o sprawie pułkownika Ryszarda Kuklińskiego, który w latach siedemdziesiątych współpracował z wywiadem amerykańskim, a następnie po przekazaniu informacji o planach wprowadzenia w Polsce stanu wojennego zbiegł do USA?	Wskazania respondentów według terminów badań			
	X '92	V '95	X '97	V '98
Tak, słyszała(a)m	59	76	78	93
Nie, nie słyszała(a)m	41	24	22	7

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (96) przeprowadzono w dniach 20-28 maja '98 na 1652-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłych Polaków.

Chcąc poznać kierunek ewolucji poglądów społecznych na temat sprawy pułkownika Kuklińskiego po raz kolejny zadaliśmy ankietowanym pytanie dotyczące oceny jego postępowania. Badani mogli dokonać wyboru: czy uważają pułkownika za bohatera czy za zdrajcę. Oczywiście tak postawiona alternatywa tylko w sposób bardzo uproszczony umożliwia wyrażenie opinii w tej sprawie. Wybór między dwiema wykluczającymi się odpowiedziami - zdrajca czy bohater - zmusza respondentów do zajęcia zdecydowanego stanowiska w tej kwestii, jednakże jego zaletą jest to, że umożliwia poznanie dynamiki zmian opinii publicznej na ten temat.

Na podstawie wskazań ankietowanych można powiedzieć, że opinie o pułkowniku Kuklińskim są w polskim społeczeństwie podzielone. Wśród respondentów, którzy słyszeli o sprawie pułkownika Kuklińskiego, zbliżone są odsetki osób oceniających jego postawę jako zdradę (36%) oraz stwierdzających, że ich zdaniem jego postępowanie było bohaterstwem (33%). Niemal jedna trzecia ankietowanych (31%), którzy słyszeli o sprawie pułkownika Kuklińskiego, nie potrafiła jednoznacznie odpowiedzieć na tak sformułowane pytanie.

Można powiedzieć, że wizyta pułkownika Kuklińskiego nie przyczyniła się do wyklarowania opinii i ujednoczenia społecznych ocen w tej sprawie - poglądy

ankietowanych nadal pozostają podzielone. Co więcej, po pobycie Ryszarda Kuklińskiego w Polsce odnotowaliśmy większy przyrost opinii mu nieprzychylnych niż życzliwych. W październiku '97 nieco więcej respondentów uznawało pułkownika Kuklińskiego za bohatera niż za zdrajcę, natomiast w maju br. po jego wizycie w kraju proporcje się odwróciły. W okresie dzielącym oba sondaże o 10 punktów wzrósł odsetek osób interpretujących jego postawę jako zdradę, tylko o 3 punkty zaś zwiększył się odsetek badanych uważających go za bohatera.

Tabela 2

w procentach

Czy uważa Pan(i) pułkownika Kuklińskiego za bohatera czy za zdrajcę?	Wskazania ogółu respondentów według terminów badań		
	X '92	X '97	V '98
Uważam go za bohatera	12	27	30
Uważam go za zdrajcę	24	24	34
Trudno powiedzieć	23	27	28
Nie słyszałem(a) o tej sprawie	41	22	7

Sposób interpretacji sprawy pułkownika Kuklińskiego zależy przede wszystkim od wieku ankietowanych. Za bohatera stosunkowo najbardziej jednoznacznie uznają go najmłodsi badani - osoby do 24 roku życia (39% wskazań, że jest bohaterem, 29% - że zdrajcą), a także najstarsi respondenci (odpowiednio 33% i 30%). Najbardziej nieprzychylni są mu natomiast osoby w wieku od 35 do 54 lat, w tym szczególnie od 45 do 54 lat (odpowiednio 26% i 40%).

Interpretacja sprawy pułkownika Kuklińskiego zależy również wyraźnie od wyborów światopoglądowych - wiąże się z częstością praktyk religijnych oraz z deklarowanymi poglądami politycznymi. Wśród osób praktykujących co najmniej raz w tygodniu przeważa opinia, że jest on bohaterem, natomiast badani sporadycznie uczestniczący w praktykach religijnych, a także nie biorący w nich udziału najczęściej uważają go za zdrajcę. Podobnie większość respondentów utożsamiających się z lewicą uznaje pułkownika Kuklińskiego za zdrajcę, natomiast odmienne zdanie mają badani identyfikujący się z prawicą - ponad połowa spośród nich widzi w nim osobę heroicznie przeciwstawiającą się ówczesnemu porządkowi geopolitycznemu.

Tabela 3

w procentach

Czy uważa Pan(i) pułkownika Kuklińskiego za bohatera czy za zdrajcę?	Deklarowane poglądy polityczne			
	lewicowe	centrowe	prawicowe	Trudno powiedzieć
Uważam go za bohatera	13	26	56	19
Uważam go za zdrajcę	61	39	17	24
Trudno powiedzieć	21	32	22	38
Nie słyszałem(a)m o tej sprawie	5	3	5	19
	100	100	100	100

Spośród potencjalnych elektoratów ugrupowań politycznych negatywne opinie o pułkowniku Kuklińskim wyrażają przede wszystkim zwolennicy SLD oraz - w mniejszym stopniu - sympatycy UP. Natomiast większość potencjalnych wyborców AWS, a także przeważająca część sympatyków ROP i UW uznaje go za bohatera.

Tabela 4

w procentach

Czy uważa Pan(i) pułkownika Kuklińskiego za bohatera czy za zdrajcę?	Potencjalne elektoraty ugrupowań politycznych						Nie wybierający się na wybory
	UP	UW	AWS	SLD	PSL	ROP	
Uważam go za bohatera	26	43	63	18	27	48	23
Uważam go za zdrajcę	39	27	12	65	29	34	32
Trudno powiedzieć	30	25	21	15	38	18	34
Nie słyszałem(a)m o tej sprawie	5	5	4	2	6	0	11
	100	100	100	100	100	100	100

Różnice zdań na temat interpretacji sprawy pułkownika Kuklińskiego widać bardzo wyraźnie wśród zwolenników obu kandydatów z drugiej tury wyborów prezydenckich '95. Ponad połowa sympatyków Lecha Wałęsy w postawie pułkownika Kuklińskiego dostrzega bohaterstwo, natomiast przeważająca część wyborców Aleksandra Kwaśniewskiego (choć w wyraźnie mniejszym stopniu niż sympatycy SLD) widzi w niej przede wszystkim element zdrady ówczesnych sojuszników.

Tabela 5

w procentach

Czy uważa Pan(i) pułkownika Kuklińskiego za bohatera czy za zdrajcę?	Elektoraty z wyborów prezydenckich '95		Nie głosujący
	Lecha Wałęsy	Aleksandra Kwaśniewskiego	
Uważam go za bohatera	54	20	28
Uważam go za zdrajcę	14	49	39
Trudno powiedzieć	26	27	28
Nie słyszałem(a) o tej sprawie	6	4	5
	100	100	100

Sprawa pułkownika Kuklińskiego jednoznacznie wiąże się z ciągle nie rozstrzygniętą dyskusją na temat PRL i nie dokonaną jeszcze oceną tamtego okresu. Co było wówczas polskim interesem narodowym, a co nim nie było? Czy złamanie lojalności wobec narzuconej władzy i ówczesnych sojuszy było również zdradą interesów Polski? Czy można z czystym sumieniem stwierdzić, że armia w okresie PRL reprezentowała polskie interesy narodowe, skoro miała realizować narzucone cele militarne, a strategicznie była całkowicie podporządkowana obcym dowódcom?

Osoby pozytywnie postrzegające okres PRL negatywnie oceniają postępowanie pułkownika Kuklińskiego, natomiast ci, którzy uważają, że ustrój socjalistyczny przyniósł większości ludzi w Polsce więcej strat niż korzyści, widzą w jego czynie heroizm i bohaterstwo.

Tabela 6

w procentach

Czy uważa Pan(i) pułkownika Kuklińskiego za bohatera czy za zdrajcę?	Jak Pan(i) ocenia, czy ustrój socjalistyczny przyniósł większości ludzi w Polsce więcej korzyści czy strat?			
	Więcej korzyści	Tyle samo strat, co korzyści	Więcej strat	Trudno powiedzieć
Uważam go za bohatera	24	25	46	15
Uważam go za zdrajcę	45	37	24	21
Trudno powiedzieć	24	30	27	43
Nie słyszałem(a) o tej sprawie	7	8	3	21
	100	100	100	100

Także poczucie, że życie w PRL było lepsze i łatwiejsze, sprzyja negatywnej ocenie postępowania pułkownika Kuklińskiego, natomiast akceptacja zmian dokonanych w Polsce po roku 1989 wiąże się z pozytywną opinią o nim.

Tabela 7

w procentach

Czy uważa Pan(i) pułkownika Kuklińskiego za bohatera czy za zdrajcę?	Czy dla ludzi takich jak Pan(i) krajem lepszym do życia:		
	była Polska przed 1989 rokiem	jest Polska obecnie	Trudno powiedzieć
Uważam go za bohatera	21	41	24
Uważam go za zdrajcę	40	30	28
Trudno powiedzieć	29	25	38
Nie słyszałem(a)m o tej sprawie	10	4	10
	100	100	100

Podobnie jak w październiku '97, nieco mniej radykalni w ocenie działalności pułkownika Kuklińskiego są byli członkowie PZPR niż potencjalny elektorat SLD. Wśród osób nie należących w okresie PRL do żadnej partii opinie o działalności pułkownika nie są jednoznaczne, choć nieco większy odsetek jest skłonny uważać go za zdrajcę. Natomiast osoby młode, które przed rokiem 1989 nie miały jeszcze 18 lat, częściej uznają go za bohatera.

Tabela 8

w procentach

Czy uważa Pan(i) pułkownika Kuklińskiego za bohatera czy za zdrajcę?	Czy przed rokiem 1989 był(a) Pan(i) członkiem:		
	PZPR	nie należałem(a)m do żadnej partii	Nie dotyczy, byłem(a)m za młody(a)
Uważam go za bohatera	17	30	36
Uważam go za zdrajcę	61	33	29
Trudno powiedzieć	20	29	28
Nie słyszałem o tej sprawie	2	8	7
	100	100	100

Interesujące jest to, że ludzie młodzi bardziej jednoznacznie postrzegają działalność pułkownika Kuklińskiego jako patriotyczną i bohaterską niż niegdysiejsi członkowie wielkiej „Solidarności” z roku 1981, niezależnie od ich wieku. Oznacza to, że nawet dla osób, które z powodów politycznych potencjalnie życzliwie powinny się do niego odnosić, pamięć tamtej epoki jest raczej źródłem wątpliwości, niż sprzyja ocenom pozytywnym. Natomiast ludzie młodzi patrzący na całą sprawę jak na wydarzenie historyczne łatwiej mogą sobie pozwolić na jednoznacznie pozytywną opinię w tej kwestii.

Tabela 9

w procentach

Czy uważa Pan(i) pułkownika Kuklińskiego za bohatera czy za zdrajcę?	Czy 12 grudnia 1981 r. był(a) Pan(i) członkiem:			
	NSZZ „Solidarność”	pozostałe związki zawodowe	Nie należałe(a)m do żadnego związku zawodowego	Nie dotyczy, byłe(a)m za młody(a)
Uważam go za bohatera	35	19	27	37
Uważam go za zdrajcę	32	50	34	30
Trudno powiedzieć	30	27	29	27
Nie słyszałe(a)m o tej sprawie	3	4	10	6
	100	100	100	100

★

★

★

Stosunek do postawy i działalności pułkownika Kuklińskiego to tylko jeden z elementów podziałów światopoglądowych utrzymujących się w polskim społeczeństwie. Wydaje się, że sprawa Kuklińskiego należy do tego rodzaju sporów, które - podobnie jak niegdyś sprawa Dreyfusa we Francji - jeszcze przez wiele lat (a przynajmniej za życia tych, którzy będą pamiętać PRL) nie zostaną jednoznacznie rozstrzygnięte, natomiast nacechowane silnie emocjami opinie w tej kwestii ciągle będą dzielić społeczeństwo.

Argumenty przemawiające za pozytywną interpretacją tej sprawy, jeszcze sześć lat temu niemal zupełnie nieznanne, w większym stopniu przebijają się do świadomości

społecznej. Największy odzew znajdują one wśród najmłodszych Polaków, a także osób najstarszych, które pamiętają jeszcze pełną suwerenność Polski w czasach II Rzeczypospolitej oraz wszystko to, co się stało bezpośrednio po wojnie. Dla wielu innych, w tym szczególnie tych, którzy większą część dorosłego życia przeżyli w PRL, uznanie pułkownika Kuklińskiego za bohatera okazuje się trudne do przyjęcia. Wydaje się, że w społecznym stosunku do tej sprawy - poza jej interpretacyjną wieloznacznością (z jednej strony jest w niej złamanie zasady lojalności przez wojskowego, z drugiej zaś stan wyższej konieczności motywujący do tego kroku) - mamy do czynienia z klasycznym przypadkiem dysonansu poznawczego. Po pierwsze, tym osobom, które bezpośrednio po ujawnieniu tej sprawy na podstawie ówczesnych informacji oraz ogłoszonego wyroku wyrobiły sobie opinię o niej, trudno jest ją zmienić. Po drugie, składową dysonansu niewątpliwie stanowi sprzeczność między motywowaną indywidualnie postawą a normami obowiązującymi wszystkich - za bohaterstwo uznawana jest bowiem postawa, która nie może być przyjęta jako norma ogólna obowiązująca w całym społeczeństwie. W normalnym życiu, szczególnie zaś w zawodzie, który wykonywał Ryszard Kukliński, szpiegostwo - bez względu na motywy - pozostaje złamaniem zasad, a tym bardziej nie bywa powodem do chwały. Po trzecie - ten argument wydaje się mieć największą wagę - założenie, że pułkownik Kukliński jest bohaterem, przywołuje pytanie o postawę i sens lojalności wszystkich innych służących wówczas w wojsku, czy szerzej - prowadzących w czasach PRL jakkolwiek oficjalną działalność publiczną. Wszystkie te elementy sprawiają, że w stosunku do tej sprawy i w myśleniu o niej pojawia się w przypadku wielu osób swoista „odporność na wiedzę” - argumenty przeciwne są po prostu ignorowane, podważana jest ich wiarygodność lub uznawane są za czysto polityczne.

Wyraźny w porównaniu z październikiem '97 przyrost negatywnych opinii o sprawie pułkownika Kuklińskiego po jego wizycie w Polsce można interpretować jako nie zamierzony skutek pełnej celebry oprawy tej wizyty, którą inny aktor tamtej epoki generał Jaruzelski określił kąśliwie jako „królewskie przyjęcie”. Można sądzić, że dla wielu ludzi ton relacji z tej wizyty działał odstręczająco i pobudzał mechanizmy owego dysonansu poznawczego, gdyż w czasie pobytu pułkownika Kuklińskiego w Polsce milcząco zostało przyjęte, że był

on jednak przede wszystkim bohaterem. W mediach zbyt mało było perswazji - programów informujących i edukacyjnych, pozwalających zrozumieć motywacje, którymi kierował się pułkownik Kukliński, a także przedstawiających fakty dotyczące jego działalności, natomiast zbyt dużo sztywnych relacji ze spotkań i uroczystości. Mówiąc inaczej, zbyt mało było okazji, by dostrzec w pułkowniku Kuklińskim człowieka, a nie tylko obwożonego z pompą oficjalnie namaszczonego bohatera. Być może nie przysłużyły mu się także jego nie zawsze zręczne i niespecjalnie życzliwie relacjonowane w mediach wypowiedzi odnoszące się do bieżącej polityki i sytuacji w Polsce, w tym szczególnie w armii.

Opracował
Krzysztof PANKOWSKI

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. piłskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Czy słyszał(a) Pan(i) o sprawie pułkownika Ryszarda Kuklińskiego, który w latach siedemdziesiątych współpracował z wywiadem amerykańskim, a następnie po przekazaniu informacji o planach wprowadzenia w Polsce stanu wojennego zbiegł do USA?

(%)

	Tak, słyszał(a)m	Nie, nie słyszał(a)m	Liczba osób
Ogółem	93	7	1651
Płeć			
Mężczyźni	96	4	781
Kobiety	89	11	870
Wiek			
18-24 lat	92	8	230
25-34	95	5	293
35-44	95	5	343
45-54	92	8	317
55-64	92	8	192
65 lat i więcej	88	12	276
Miejsce zamieszkania			
Wieś	88	12	603
Miasto do 20 tys.	94	6	220
od 21 do 100 tys.	95	5	320
101-500 tys.	96	4	311
501 tys. i więcej mieszk.	97	3	198
Region			
Północny	93	7	176
Zachodni	96	4	196
Środkowozachodni	92	8	252
Środkowy	94	6	296
Wschodni	89	11	192
Południowo-wschodni	92	8	249
Południowo-zachodni	93	7	290
Wykształcenie			
Podstawowe	84	16	505
Zasadnicze zawodowe	94	6	458
Średnie	98	2	559
Wyższe	97	3	129
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	97	3	104
Prac. umysł. niż. szczebla	98	2	164
Pracownicy fiz. - umysł.	95	5	131
Robotnicy wykwalifikowani	95	5	170
Robotnicy niewykwalifik.	89	11	92
Rolnicy	88	12	78
Pracujący na rach. własny	100	0	89
Bierni zawodowo			
Renciści	86	14	213
Emeryci	92	8	283
Uczniowie i studenci	95	5	88
Bezrobotni	90	10	124
Gospodynie domowe i inni	89	11	114
Pracuje w:			
sferze budżetowej	96	4	188
sekt. państw., publicznym	94	6	185
sp. właśc. pryw. i państwa	96	4	114
sekt. pryw. poza rolnict.	97	3	311
prywatnym gosp. rolnym	88	12	85
Dochody na jedną osobę			
Poniżej 200 zł	85	15	279
201 - 325	91	9	218
326 - 449	90	10	270
450 - 599	96	4	241
Powyżej 599 zł	98	2	385
Ocena własnych war. mater.			
Złe	88	12	447
Średnie	92	8	730
Dobre	98	2	474
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	90	10	129
Raz w tygodniu	92	8	806
Kilka razy w miesiącu	93	7	221
Kilka razy w roku	94	6	337
W ogóle nie uczestniczy	95	5	153
Poglądy polityczne			
Lewica	96	4	336
Centrum	97	3	472
Prawica	96	4	473
Trudno powiedzieć	81	19	364

Tabela 2. Czy uważa Pan(i) pułkownika Kuklińskiego za bohatera czy za zdrajcę?

(%)

	Uważam go za bohatera	Uważam go za zdrajcę	Trudno powiedzieć	Nie słyyszałem(a)m o tej sprawie	Liczba osób
Ogółem	30	34	28	7	1648
Płeć					
Mężczyźni	33	38	26	4	778
Kobiety	28	31	30	11	870
Wiek					
18-24 lat	39	29	24	8	229
25-34	32	32	31	5	293
35-44	26	38	31	5	343
45-54	26	40	27	8	317
55-64	29	30	32	9	190
65 lat i więcej	33	30	25	12	276
Miejsce zamieszkania					
Wieś	25	31	31	12	602
Miasto do 20 tys.	34	33	27	6	220
od 21 do 100 tys.	30	34	32	5	320
101-500 tys.	38	36	23	4	308
501 tys.i więcej mieszk.	32	40	24	3	197
Region					
Północny	39	27	27	7	174
Zachodni	29	39	28	4	196
Środkowozachodni	19	46	28	8	251
Środkowy	35	32	27	6	296
Wschodni	25	35	28	11	192
Południowo-wschodni	30	28	34	8	249
Południowo-zachodni	36	31	26	7	289
Wykształcenie					
Podstawowe	28	29	27	16	503
Zasadnicze zawodowe	28	34	33	6	457
Średnie	34	37	28	2	559
Wyższe	37	39	21	3	129
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	34	37	26	3	104
Prac.umysł.niż.szczebla	31	41	27	2	164
Pracownicy fiz.- umysł.	33	31	30	5	130
Robotnicy wykwalifikowani	30	45	20	5	170
Robotnicy niewykwalifik.	23	32	34	11	92
Rolnicy	20	33	33	12	78
Pracujący na rach. własny	34	37	29	0	89
Bierni zawodowo					
Renciści	25	27	34	14	213
Emeryci	31	34	27	8	283
Uczniowie i studenci	29	35	32	5	88
Bezrobotni	37	30	23	10	122
Gospodynie domowe i inni	38	20	31	11	114
Pracuje w:					
sferze budżetowej	27	45	24	4	188
sekt. państw.,publicznym	26	36	32	6	185
sp. właśc. pryw. i państwa	38	40	18	4	114
sekt. pryw. poza rolnict.	32	34	31	3	310
prywatnym gosp. rolnym	23	34	31	12	85
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 200 zł	24	32	28	15	276
201 - 325	26	32	32	9	238
326 - 449	27	35	28	10	270
450 - 599	37	35	24	4	241
Powyżej 599 zł	34	38	27	2	384
Ocena własnych war. mater.					
Złe	27	34	28	12	445
Średnie	29	35	29	8	730
Dobre	37	33	28	2	472
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	40	20	30	10	129
Raz w tygodniu	33	28	31	8	805
Kilka razy w miesiącu	31	33	29	7	221
Kilka razy w roku	24	47	23	6	336
W ogóle nie uczestniczy	24	47	24	5	151
Poglądy polityczne					
Lewica	13	61	21	4	334
Centrum	26	39	32	4	471
Prawica	56	17	22	4	473
Trudno powiedzieć	19	24	38	19	364